

Date: 23rd December-2024

**RESPUBLIKAMIZDA DAVLAT TILI SIYOSATINI AMALGA OSHIRISHNING
AMALIY TAJRIBALARI**

Bobojonova Dilnoza Oxunjonovna

Osiyo xalqaro universiteti assistenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekiston Respublikasida davlat tili siyosatini amalga oshirish borasidagi amaliy tajribalar tahlil qilinadi. Til siyosatini shakllantirish va uni amalga oshirishda erishilgan natijalar, duch kelinayotgan muammolar va istiqboldagi vazifalar yoritiladi. Shu bilan birga, davlat tili siyosatini takomillashtirishga qaratilgan amaliy tavsiyalar ham keltiriladi.

Kalit so‘zlar: davlat tili, til siyosati, amaliy tajriba, O‘zbekiston, til madaniyati, qonunchilik, rivojlantirish.

Kirish

Til millatning madaniy merosi va milliy o‘zligini saqlashda muhim vosita hisoblanadi. O‘zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishganidan so‘ng davlat tiliga alohida e‘tibor qaratildi. 1989-yilda O‘zbek tiliga davlat tili maqomi berilishi milliy tiklanish yo‘lidagi muhim qadam bo‘ldi. Keyingi yillarda davlat tili siyosatini amalga oshirishda qator qonunchilik hujjatlari qabul qilindi va ularning ijrosini ta‘minlashga qaratilgan chora-tadbirlar amalga oshirildi.

Mazkur maqola O‘zbekistonda davlat tili siyosatini amalga oshirishning amaliy tajribalari va bu boradagi yutuqlar hamda kamchiliklarni tahlil qilishga bag‘ishlangan.

Asosiy qism

Davlat tili siyosatini amalga oshirishning qonunchilik asoslari

Davlat tili siyosatini amalga oshirish O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va boshqa qonunchilik hujjatlariga asoslanadi. 1989-yilda qabul qilingan “Davlat tili to‘g‘risida”gi qonun bu yo‘nalishdagi asosiy hujjat hisoblanadi. Keyinchalik bu qonun yangi tahrirlarda takomillashtirilib, davlat tili sohasidagi siyosatning yanada samarali amalga oshirilishiga zamin yaratdi.

Shuningdek, Vazirlar Mahkamasining qarorlari va maxsus farmonlar davlat tilining amaliyotga joriy etilishi uchun muhim huquqiy asos bo‘lib xizmat qilmoqda. Bu hujjatlar davlat idoralari, ta‘lim muassasalari va boshqa tashkilotlarda ish yuritishning davlat tilida olib borilishini ta‘minlashga qaratilgan.

Amaliy tajribalar va erishilgan yutuqlar

O‘zbek tilini rivojlantirish va uning amaliy qo‘llanilishini kengaytirish maqsadida quyidagi chora-tadbirlar amalga oshirilmogda:

1. **Davlat idoralarida ish yuritish:** Hozirgi kunda davlat idoralarida hujjatlar asosan o‘zbek tilida yuritilmogda. Bu holat davlat tilining rasmiy muloqotdagi mavqeini mustahkamlashda muhim qadamdir.

Date: 23rd December-2024

2. **Ta'lim tizimidagi islohotlar:** Maktablar va oliy ta'lim muassasalarida o'zbek tili va adabiyoti fanining o'qitilishi yaxshilanmoqda. Bu kelajak avlodning davlat tilini mukammal bilishi uchun imkoniyat yaratadi.

3. **Axborot kommunikatsiya texnologiyalari:** Davlat tilini raqamli texnologiyalar orqali rivojlantirish borasida bir qator loyihalar amalga oshirilmoqda. Masalan, davlat idoralari uchun o'zbek tilidagi avtomatlashtirilgan tizimlar ishlab chiqilmoqda.

4. **Madaniy-ma'rifiy tadbirlar:** Til madaniyatini ommalashtirish maqsadida turli tanlovlar, konferensiyalar va ommaviy axborot vositalarida maxsus ko'rsatuvlar tashkil etilmoqda.

Duch kelinayotgan muammolar

Til siyosatini amalga oshirish jarayonida bir qator muammolar mavjud. Jumladan:

1. **Mutaxassislar yetishmasligi:** Davlat tilida hujjatlarni sifatli tayyorlash uchun malakali mutaxassislar yetishmovchiligi kuzatilmoqda.

2. **Tartibga solinmagan terminologiya:** Ba'zi sohalarda o'zbek tilidagi terminlarning yagona standartlari mavjud emas.

3. **Raqamli resurslarning cheklanganligi:** Davlat tilida raqamli lug'atlar va matn tahlili vositalari hali to'liq ishlab chiqilmagan.

Takliflar va istiqboldagi vazifalar

Davlat tili siyosatini yanada takomillashtirish uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur:

1. **Mutaxassislarni tayyorlash:** Tilshunoslik va hujjatshunoslik bo'yicha maxsus dasturlarni tashkil etish.

2. **Terminologiya ishlarini tizimlashtirish:** Yagona davlat terminologiya bazasini yaratish va uni muntazam yangilab borish.

3. **Raqamli texnologiyalarni rivojlantirish:** Davlat tilida hujjatlarni avtomatik tahlil qilish va tarjima qilish tizimlarini rivojlantirish.

4. **Jamoatchilik nazorati:** Davlat tilining qo'llanishi ustidan muntazam nazorat o'rnatish va aholining bu boradagi fikrlarini inobatga olish.

Xulosa

O'zbekiston Respublikasida davlat tili siyosatini amalga oshirish borasida salmoqli ishlar amalga oshirilmoqda. Davlat tili huquqiy asoslarining mustahkamlanishi, uni rivojlantirishga qaratilgan amaliy chora-tadbirlar va jamoatchilikning faol ishtiroki bu jarayonda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Kelgusida davlat tilining jamiyat hayotidagi mavqeini yanada mustahkamlash uchun tizimli va innovatsion yondashuvlarni amalga oshirish lozim.

Date: 23rd December-2024

ADABIYOTLAR:

1. Bobojonova, D. (2023). ANALYSIS OF IDIOMS THAT PRESERVE BOTH FORM AND CONTENT IN MAHMUD KASHGARI'S" DEVONU LUGOTIT TURK". *Modern Science and Research*, 2(9), 64-67.
2. Bobojonova, D. (2023). THE IMPORTANCE OF UZBEK FOLK PROVERBS. *Modern Science and Research*, 2(10), 670-675.
3. Bobojonova, D. (2023). MAHMOUD QOSHGARI'S" DEVONU LEXICOTIT TURK" AND ITS PLACE IN LINGUISTICS. *Modern Science and Research*, 2(10), 538-540.
4. Oxunjonovna, B. D. (2022). O'ZBEK TILSHUNOSLIGIDA LISSONIY INTERFERENSIYANING KO'RINISHLARI. *PEDAGOGS jurnali*, 14(1), 22-25.
5. Okhunjonovna, B. D. (2023). A Proverb is a Product of Folk Wisdom. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769)*, 1(9), 333-338.
6. Bobojonova, D. (2024). TYPES OF OCCUPATIONS RELATED TO THE LIFE OF THE UZBEK PEOPLE (within the profession of blacksmithing). *Modern Science and Research*, 3(2), 739-746.
7. Bobojonova, D. (2023). MAHMUD KASHGARI'S WORK" DEVONU LUG'OTIT TURK" IS AN IMPORTANT SCIENTIFIC HERITAGE. *Modern Science and Research*, 2(12), 742-748.
8. Okhunjonovna, B. D. (2023). Mahmud Kashgari's Work" Devonu Lug'otit Turk" is an Important Scientific Heritage. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769)*, 1(10), 538-543.
9. Okhunjonovna, B. D. (2024). Comparative Analysis of Proverbs in" Devonu LugOtit Turk" and Currently Available. *Journal of Higher Education and Academic Advancement*, 1(2), 194-198.
10. Bobojonova, D. (2024). MANIFESTATION OF LEXEMES RELATED TO THE PROFESSION OF BLACKSMITHING IN FOLK PROVERBS. *Modern Science and Research*, 3(1), 687-693.
11. Bobojonova, D. (2023). THE ROLE OF MAHMUD KASHGARI'S WORK" DEVONU LUG'OTIT TURK" IN THE DEVELOPMENT OF THE UZBEK LANGUAGE. *Modern Science and Research*, 2(4), 568-5672.
12. Okhunjonovna, B. D. (2024). Analysis of Folk Proverbs Based on Medicine. *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, 4(3), 125-131.
13. Oxunjonovna, B. D., & Sadriddinovna, F. N. (2024, December). ZAMONAVIY TILSHUNOSLIKDA MAQOLLARNING KONSEPTUAL TAHLIL MUAMMOLARI. In *Uz Conferences* (Vol. 2, No. 4, pp. 41-44).
14. Бободжонова, Д. (2024). IT IS RELATED TO THE LIFE OF THE UZBEK PEOPLE ANALYSIS OF PROVERBS OF THE MUSICAL PROFESSION. *Журнал универсальных научных исследований*, 2(5), 402-413.
15. Oxunjonovna, B. D. (2024). "SIPOHI", "JANGCHI" LEKSEMALARI HAMDA "SAVDOGAR", "SAYYOH" LEKSEMALARI ASOSIDA SHAKLLANGAN XALQ MAQOLLARI. *TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI*, 4(4), 331-338.

Date: 23rdDecember-2024

16. Oxunjonovna, B. D. (2024). OZBEK XALQI TURMUSHI BILAN BOGLIQ KASB-KOR TURLARI (Temirchilik kasb-hunari doirasida).
17. Oxunjonovna, B. D. (2024). TEMIRCHILIK KASB-HUNARIGA OID LEKSEMALARINING XALQ MAQOLLARIDA NAMOYON BO'LISHI.
18. Oxunjonovna, B. D. (2023). MAHMUD QOSHG'ARIYNING «DEVONU LUG'OTIT TURK» ASARI-ILMIY AHAMIYATLI ME'ROS.
19. Oxunjonovna, B. D. (2023). O'ZBEK XALQ MAQOLLARINING AHAMIYATI.
20. Oxunjonovna, B. D. (2023). MAHMUD QOSHG'ARIYNING “DEVONU LUGOTIT TURK” DAGI SHAKLINI HAM, MAZMUNINI HAM SAQLAGAN IDIOMALAR TAHLILI.
21. Ikromova, S. A. (2023). SHAXS OG 'ISHGAN XULQINING KO 'RINISHLARI VA DESTRUKTIV AXBOROTLARNING KO 'RINISHLARI. Educational Research in Universal Sciences, 2(11), 528-532.
22. Икромова, С. А. (2023). ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ ИММУНИТЕТА К ДЕСТРУКТИВНЫМ ИДЕЯМ У ПОДРОСТКОВ. European research, (3 (81)), 47-49.
23. Akbarovna, I. S. (2023). NEUROPHYSIOLOGY BASIS OF HORMONES. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 68-77.
24. Akbarovna, I. S. (2024). THE IMPORTANCE OF PEDAGOGICAL MANAGEMENT IN EDUCATION. PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI, 2(4), 40-46.
25. Akbarovna, I. S. (2024). STAGES OF PSYCHOLOGICAL CONSULTATION. PEDAGOG, 7(4), 328-334.
26. Akbarovna, I. S. (2023). RESEARCH METHODS OF YOUTH PSYCHOLOGY. International Multidisciplinary Journal for Research & Development, 10(12).
27. Akbarovna, I. S. (2023). SOCIO-PSYCHOLOGICAL FACTORS OF BEHAVIOR FORMATION IN ADOLESCENTS. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 184-191.
28. Akbarovna, I. S. (2023). NEGATIVE AND POSITIVE CHANGES IN ADOLESCENT BEHAVIOR. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 192-197.
29. Akbarovna, I. S. (2023). Destruktiv axborotlarga nisbatan mafkuraviy immunitet shakllantirish ijtimoiy muammo sifatida. Barqaror Taraqqiyot va Rivojlanish Tamoyillari, 1(6), 26-29.
30. Akbarovna, I. S. (2023). YOSHLARDA DESTRUKTIV G'OYALARGA QARSHI IMMUNITET HOSIL QILISH OMILLARI.
31. Akbarovna, I. S. (2023). TALABA YOSHLARDA MAFKURA TUSHUNCHASI VA MAFKURAVIY IMMUNITETNI SHAKLLANTIRISH.
32. Ikromova, S. A. (2023). Cognitive processes and their description in psychology. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 115-133.
33. Akbarovna, I. S. (2024, April). BOSHLANG'ICH SINFLARDA SINFDAN TASHQARI MASHG 'ULOTLAR. In International conference on multidisciplinary science (Vol. 2, No. 4, pp. 27-32).
34. Akbarovna, I. S. (2024, April). BOSHLANG'ICH TA'LIMDA TA'LIM MASALASI. In International conference on multidisciplinary science (Vol. 2, No. 4, pp. 21-26).

Date: 23rd December-2024

35. Ikromova, S. A. (2023). FACTORS IN THE DEVELOPMENT OF IMMUNITY TO DESTRUCTIVE IDEAS IN ADOLESCENTS. *Innovation in Science, Education and Technology*.
36. Ikromova, S. (2023). Formation of ideological immunity to destructive information in teenagers. *Modern science and research*, 2(5), 1009-1014.
37. Ikromova, S. (2023). CONCEPT OF IDEOLOGY AND FORMATION OF IDEOLOGICAL IMMUNITY IN YOUTH STUDENTS. *Modern Science and Research*, 2(6), 1223-1226.
38. Ikromova, S. (2024). PEDAGOGIK TEXNOLOGIYA SHAKLLARI VA MAZMUNI. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(3), 918-924.
39. Akbarovna, I. S. (2023). Formation of Ideological Immunity to Destructive Information in Adolescents. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies* (2993-2157), 1(10), 119-122.
40. Akbarovna, I. S. (2024). THE IMPORTANCE OF COMPARATIVE PEDAGOGY IN PRESCHOOL EDUCATION. *MASTERS*, 2(8), 22-27.
41. Akbarovna, I. S. (2024). O'QITUVCHINING KASBIY MALAKALARI. *MASTERS*, 2(8), 15-21.
42. Akbarovna, I. S. (2024). ЗНАЧЕНИЕ СРАВНИТЕЛЬНОЙ ПЕДАГОГИКИ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ. *PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI*, 2(7), 14-20.
43. Akbarovna, I. S. (2024). ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЕ НАВЫКИ УЧИТЕЛЯ. *PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI*, 2(7), 7-13.
44. Akbarovna, I. S. (2024). PROFESSIONAL SKILLS OF THE TEACHER. *WORLD OF SCIENCE*, 7(8), 1-7.
45. Akbarovna, I. S. (2024). МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМДА Qiyosiy PEDAGOGIKANING AHAMIYATI. *WORLD OF SCIENCE*, 7(8), 8-13.
46. Akbarovna, I. S. (2024). SPORT O 'YINLARI REJASI ORQALI SOG 'LOM TURMUSH TARZINI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLOGIK OMILLAR. *MASTERS*, 2(5), 91-97.
47. Akbarovna, I. S. (2024). A HEALTHY FAMILY ENVIRONMENT AS A SOCIAL FACTOR IN PREPARING YOUNG PEOPLE FOR FAMILY LIFE. *WORLD OF SCIENCE*, 7(5), 529-535.
48. Akbarovna, I. S. (2024). ЗДОРОВАЯ СЕМЕЙНАЯ СРЕДА КАК СОЦИАЛЬНЫЙ ФАКТОР ПОДГОТОВКИ МОЛОДЕЖИ К СЕМЕЙНОЙ ЖИЗНИ. *MASTERS*, 2(5), 98-104.
49. Ikromova, S. (2024). FORMS AND CONTENT OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGY. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(3), 933-939.
50. Akbarovna, I. S. (2024). MASTERING THE BASICS OF PEDAGOGICAL SKILLS. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(3), 882-887.
51. Akbarovna, I. S. (2024). ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ ЧЕРЕЗ ПЛАН СПОРТИВНЫХ ИГР. *WORLD OF SCIENCE*, 7(5), 521-528.
52. Akbarovna, I. S. (2024). SPORTCHILAR FAOLIYATINI O'RGANISHNING UMUMIY PSIXOLOGIK USULLARI. *WORLD OF SCIENCE*, 7(5), 536-543.

Date: 23rd December-2024

53. Akbarovna, I. S. (2024). PROCEDURE FOR CREATING PSYCHOLOGICAL TEST PROGRAMS. PEDAGOG, 7(6), 153-159.
54. Икромова, С. (2024). ФОРМЫ И СОДЕРЖАНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ТЕХНОЛОГИИ. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 925-932.
55. Икромова, С. А. (2024). ОСВОЕНИЕ ОСНОВ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ НАВЫКОВ. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 894-899.
56. Икромова, С. А. (2024). ВАЖНОСТЬ ФОРМИРОВАНИЯ МАТЕМАТИЧЕСКИХ ПОНЯТИЙ. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 906-911.
57. Икромова, С. А. (2023). O'SMIRLARDA DESTRUKTIV AXBOROTLARGA NISBATAN MAFKURAVIY IMMUNITET HOSIL VO'LISHINING O'ZIGA XOS PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI: Ikromova Sitora Akbarovna Osiyo xalqaro universiteti assistenti. Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал, (10), 333-336.
58. Ikromova, S., & Ziyodullayeva, M. (2024). DEVIANT XULQ-ATVOR. Modern Science and Research, 3(11), 576-579.
59. Икромова, С., & Джумаева, Ф. (2024). ОРИЕНТИРЫ ОБРАЗОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ И В ДРУГИХ СТРАНАХ. Modern Science and Research, 3(11), 540-546.
60. Икромова, С. А. (2024). ОСНОВЫ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ СЛУЖБЫ. PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI, 2(4), 47-53.
61. qizi Fattullayeva, M. M. (2024). O 'QUVCHILARNI BADIY USLUBDAGI MATNLARNI YARATISHGA O 'RGATISH. PEDAGOG, 7(5), 653-663.
62. Fattullayeva, M. M. (2024). O 'QUVCHILARNING KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA ERTAKLAR O 'QITISHNING NAZARIY VA METODIK ASOSLARI. PEDAGOG, 7(4), 243-248.
63. Fatullayeva, M., & Raxmatova, G. (2024). TANLOVLARNING MAZMUNI VA ULARNI TASHKIL QILISH USULLARI. Modern Science and Research, 3(11), 551-556.

